

A helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron

Helyi Demokrácia Audit

2. jelentés

**Az 1998. és 2002. évi önkormányzati választások
valamint a 2006. évi parlamenti választások
részvételi adatainak elemzése Székesfehérváron**

**Készült a „Helyi demokrácia erősítése Székesfehérváron” című
Phare program keretében (Phare 2003/004-02-02-0039)
2006. május**

Készítette: Ruff Tamás

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
H-8000 Székesfehérvár, Forgó u. 15.
Tel: (22) 502-276, Fax: (22) 379-622
projekt@echosurvey.hu, www.echosurvey.hu

Jelen kutatási beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Innovációs Műhellyel vagy a Civil Szervezetek Fejér Megyei Szövetségével mint programgazdával.

A tanulmány kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet

8000 Székesfehérvár, Forgó u. 15.

Tel: +36 (22) 502-276

Fax: +36 (22) 379-622

www.echosurvey.hu

info@echosurvey.hu

Háttér

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet Kht. az Echo Innovációs Műhely „Helyi Demokrácia Audit” programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is. A kutatás megbízója az Echo Network tagjaként működő Echo Innovációs Műhely közhasznú egyesület.

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet a Helyi demokrácia erősítése program keretében megvizsgálta, hogy a korábbi választások adataiból milyen a helyi demokratikus viszonyokat érintő következtetések vonhatóak le illetve állnak rendelkezésünkre, kifejezetten a választópolgárok oldaláról vizsgálva a kérdést. A korábbi két, 1998. évi és 2002. évi önkormányzati választásokról egyéni választókerületi szinten a választásra jogosultak és a szavazáson megjelentek számát, illetve az érvényes szavazatok számát tudtuk megszerezni, ezen kívül az elemzésbe bevontuk a 2006. évi parlamenti választásokról ugyanezen három adatot. Az elemzésnél csak ezeket az adatokat tudtuk használni, amelyek természetesen módon több információval szolgáltak volna, ha rendelkezésünkre állnak egyéb kiegészítő adatok (pl. lakosság szám választókerületenként, stb.)

Az adatokat számítógépen rögzítettük, ellenőriztük és tisztítottuk. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

Székesfehérvár általános „választójogi térképéről” az alábbiakat kell tudni: Székesfehérváron 19 területi egyéni választókerület (TEVK) van, ezek összesen 91 szavazókört foglalnak magukba. Országos egyéni választókerületből (OEVK) a városban kettő van, az 1. OEVK-ba tartozik az 1-45. számú szavazókörök, a 2. OEVK-ba pedig a 46-91. számú szavazókörök (ebbe a választókerületbe a szavazókörökön kívül még hat környező település tartozik).

I. Az előző két székesfehérvári önkormányzati választás adatai

A székesfehérvári választókerületek választásra jogosult lakóinak számát vizsgálva megállapítható, hogy választókerületeket három nagyobb csoportra lehet sorolni: az első csoportba tartoznak azok a választókerületek, amelyekben 5000 főnél több választópolgár lakik, ezekben találhatóak elsősorban a nagyobb lakótelepek (Palotaváros, Tóváros, Viziváros, Ősz utca környéke), illetve a nagyobb

kiterjedésű kertvárosi részek (Öreghegy, Maroshegy); a második csoportba tartoznak a 3000-5000 fő közötti választópolgárokkal rendelkező választókerületek (Szedreskert, Belváros, Felsőváros, Almássy telep, Köfém ltp.), illetve a harmadikba a létszámukat tekintve kisebb választókerületek, ahol 3000 főnél kevesebb választásra jogosult polgár lakik (Alsóváros, Búrtelep, Felsőváros egy része, Feketehegy).

A 1998. évi és a 2002. évi adatokat összehasonlítva látható, hogy a '98-as bázisévhez képest leginkább a Feketehegyen változott meg a választásra jogosultak száma, 15 százalékponttal lett magasabb ebben a választókerületben ezen polgárok létszáma, ugyanígy a Maroshegyen és az Öreghegyen is növekedett a választók száma, ami betudható az utóbbi években a kertvárosi részekbe elsősorban fiatal családok kiköltözésének. Legnagyobb mértékben a Belváros, Prohászka és Viziváros választókerületekben csökkent a választók száma.

Egyéni választókerület	Választásra jogosultak száma 1998 (fő)	Választásra jogosultak száma 2002 (fő)	Választók számának változása 1998-ról 2002-re (fő)	Választásra jogosultak számának változása 1998-hoz képest százalékpontban
Szedreskert (1.)	3624	3558	-66	-1,82
Belváros (2.)	4446	4099	-347	-7,80
Ősz utca (3.)	5324	5059	-265	-4,98
Viziváros (4.)	9437	8816	-621	-6,58
Prohászka (5.)	5870	5442	-428	-7,29
Tóváros (6.)	5466	5277	-189	-3,46
Palotaváros (7.)	6652	6643	-9	-0,14
Palotaváros (8.)	5304	5547	243	4,58
Feketehegy (9.)	2689	3101	412	15,32
Felsőváros (10.)	1928	1889	-39	-2,02
Felsőváros (11.)	3670	3664	-6	-0,16
Almássy (12.)	3210	3069	-141	-4,39
Kadocsa (13.)	3333	3320	-13	-0,39
Öreghegy (14.)	4644	5036	392	8,44
Öreghegy (15.)	5127	5385	258	5,03
Köfém (16.)	3507	3590	83	2,37
Búrtelep (17.)	2819	2785	-34	-1,21
Alsóváros (18.)	1974	2101	127	6,43
Maroshegy (19.)	5461	5990	529	9,69

A 1998. évi önkormányzati választáson Székesfehérvár szinte egyik választókerületben sem ment el a választók fele szavazni, azaz több mint felük nem élt választójogával. A városi átlag is igen alacsony volt, csupán 41,52 %, ami 2002-re azért némileg emelkedett. Mindkét választás alapján kimutatható, hogy mely választókerületekben élnek az aktívabb szavazópolgárok, ezek között szerepel a Belváros, Kadocsa utca környéke, Almássy telep, Búrtelep, Ősz utca, Felsőváros, Öreghegy (15.), Prohászka.

A 2002. évi választáson mind városi szinten, mind választókerületi szinten emelkedtek az önkormányzati választáson a részvételi arányok, és szinte az aktívabb választókerületek megegyeznek a '98-as területi elhelyezkedéssel. Átlag feletti mértékben nőtt a szavazók aránya a Kadocsa, Almássy, Búrtelep, Felsőváros (11.) és az Öreghegy (14.) választókerületekben.

Az alábbi táblázatban részvételi arány szerint csökkenő sorrendben helyeztük a választókerületeket, egyfajta „aktivitási rangsort” képezve, illetve feltüntettük, hogy '98-hoz képest mennyivel emelkedett a választók aránya 2002-ben. A táblázatokban piros vonallal jelöltük azt, hogy mely kerületek estek a városi átlag fölé, illetve alá a részvételi arányok tekintetében:

Egyéni választókerület	Részvételi arány 1998 (%) - városi átlag: 41,52 % -	Egyéni választókerület	Részvételi arány 2002 (%) - városi átlag: 49,90 % -	Részvételi arány változása 1998-ról 2002-re százalékpontban
Belváros (2.)	50,61	Belváros (2.)	57,79	7,19
Öreghegy (15.)	47,45	Kadocsa (13.)	57,50	11,15
Almássy (12.)	46,42	Almássy (12.)	56,70	10,28
Kadocsa (13.)	46,35	Búrtelep (17.)	55,26	11,02
Ősz utca (3.)	45,49	Öreghegy (15.)	55,02	7,57
Prohászka (5.)	45,14	Prohászka (5.)	53,56	8,42
Búrtelep (17.)	44,24	Ősz utca (3.)	53,07	7,58
Feketehegy (9.)	43,03	Felsőváros (10.)	51,88	9,56
Szedreskert (1.)	42,41	Felsőváros (11.)	51,01	10,76
Felsőváros (10.)	42,32	Öreghegy (14.)	50,69	10,60
Felsőváros (11.)	40,25	Alsóváros (18.)	50,36	10,29
Öreghegy (14.)	40,09	Feketehegy (9.)	49,63	6,60
Alsóváros (18.)	40,07	Kőfém (16.)	47,44	8,49
Kőfém (16.)	38,95	Tóváros (6.)	47,28	8,73
Tóváros (6.)	38,55	Szedreskert (1.)	46,46	4,05
Palotaváros (8.)	37,93	Víziváros (4.)	46,37	9,95
Palotaváros (7.)	37,33	Palotaváros (7.)	45,31	7,98
Maroshegy (19.)	36,57	Palotaváros (8.)	45,20	7,26
Víziváros (4.)	36,42	Maroshegy (19.)	42,10	5,54

Az érvénytelen szavazatok arányát tekintve szintén kimutatható területi egyenlőtlenségek, főleg azokon a választókerületekben, ahol a városi átlaghoz képest több idősebb ember él, feltételezhető, hogy ez is egyik oka lehet a városi átlagnál magasabb számú érvénytelen szavazatoknak:

Egyéni választókerület	Érvénytelen szavazatok aránya 1998 (%) - városi átlag: 1,78 % -	Egyéni választókerület	Érvénytelen szavazatok aránya 2002 (%) - városi átlag: 2,30 % -
Ősz utca (3.)	3,06	Szedreskert (1.)	3,51
Felsőváros (11.)	3,05	Víziváros (4.)	3,35

Belváros (2.)	2,76	Prohászka (5.)	3,12
Prohászka (5.)	2,23	Alsóváros (18.)	2,84
Búrtelep (17.)	2,09	Tóváros (6.)	2,53
Víziváros (4.)	2,07	Kőfém (16.)	2,52
Tóváros (6.)	2,04	Kadocsa (13.)	2,46
Alsóváros (18.)	2,02	Ősz utca (3.)	2,42
Szedreskert (1.)	1,95	Palotaváros (8.)	2,35
Almássy (12.)	1,68	Almássy (12.)	2,30
Kőfém (16.)	1,54	Belváros (2.)	2,15
Felsőváros (10.)	1,47	Palotaváros (7.)	2,06
Öreghegy (14.)	1,24	Öreghegy (14.)	2,04
Feketehegy (9.)	1,12	Búrtelep (17.)	2,01
Palotaváros (8.)	1,09	Maroshegy (19.)	1,90
Palotaváros (7.)	1,09	Felsőváros (11.)	1,66
Kadocsa (13.)	0,97	Felsőváros (10.)	1,43
Maroshegy (19.)	0,95	Öreghegy (15.)	1,11
Öreghegy (15.)	0,82	Feketehegy (9.)	1,04

II. 2006. évi parlamenti választások székesfehérvári választókerületi és szavazóköri adatai

Összehasonlítva a korábbi önkormányzati választásokon való részvétellel az idei országgyűlési választás adatait megállapítható, hogy a parlamenti választásokra sokkal nagyobb számban és arányban mentek el a szavazópolgárok. Az első fordulóban városi szinten a választók majdnem 74 százaléka ment el szavazni, míg a második fordulóban 68 százalékuk. Székesfehérváron a két OEVK közül az elsőben az első forduló érvényes és eredményes is volt, így csak a 2. számú OEVK-ban kellett második fordulót tartani. Mindez azt mutatja, hogy az emberek fontosabbnak vélik az országgyűlési választásokat saját sorsukra nézve, mint a helyi választásokat, pedig ezzel a gondolkodásmóddal pont ellentétes a gyakorlati szinten számukra meglévő lehetőségek, azaz helyi szinten nagyobb hatással lehetnek életkörülményeikre azzal, hogy elmennek az önkormányzati választásokra, mint az országos voksolásnál.

Érdekes módon megállapítható a vizsgált három választás adatait összevetve, hogy kimutatható a városrészek közül választási szempontból aktívabb területek, az országgyűlési választáson is szinte azokban kerületekben mentek a városi átlagnál magasabb arányban a választók szavazni, mint az önkormányzati választásokon: Almássy telep, Öreghegy (15.), Kadocsa, Belváros, Búrtelep, Prohászka, Felsőváros (11.).

Mindezeket megerősíti az is, hogy ahol tartottak második fordulót, a fenti választókerületekben volt a többi kerülethez képest a legkisebb a részvételi arány csökkenése.

Egyéni választókerület	Első forduló részvételi aránya (%)	Második forduló részvételi aránya (%)
	- városi átlag 73,90% -	- városi átlag 68,31% -
Szedreskert (1.)	63,46	az első forduló eredményes volt
Belváros (2.)	76,57	az első forduló eredményes volt
Ősz utca (3.)	75,41	az első forduló eredményes volt
Víziváros (4.)	72,04	az első forduló eredményes volt
Prohászka (5.)	74,86	az első forduló eredményes volt
Tóváros (6.)	71,75	az első forduló eredményes volt
Palotaváros (7.)	70,69	az első forduló eredményes volt
Palotaváros (8.)	73,41	az első forduló eredményes volt
Feketehegy (9.)	74,23	66,82
Felsőváros (10.)	72,30	63,57
Felsőváros (11.)	74,46	67,45
Almássy (12.)	81,41	74,92
Kadocsa (13.)	78,85	72,12
Öreghegy (14.)	77,99	70,32
Öreghegy (15.)	80,17	73,69
Kőfém (16.)	73,42	67,23
Búrtelep (17.)	75,88	69,55
Alsóváros (18.)	69,52	63,46
Maroshegy (19.)	70,28	61,39

Egyéni választókerület	Első fordulóban szavazók száma (fő)	Második fordulóban szavazók száma (fő)	Szavazók számának változása az első fordulóról a második fordulóra (fő)	Részvételi arány változása az első fordulóról a második fordulóra százalékpontban
Szedreskert (1.)	2372	-	-	-
Belváros (2.)	2866	-	-	-
Ősz utca (3.)	3447	-	-	-
Víziváros (4.)	5959	-	-	-
Prohászka (5.)	3793	-	-	-
Tóváros (6.)	3521	-	-	-
Palotaváros (7.)	4402	-	-	-
Palotaváros (8.)	4558	-	-	-
Feketehegy (9.)	2685	2423	-262,00	-9,76
Felsőváros (10.)	1378	1213	-165,00	-11,97
Felsőváros (11.)	2674	2427	-247,00	-9,24
Almássy (12.)	2404	2225	-179,00	-7,45
Kadocsa (13.)	2486	2281	-205,00	-8,25
Öreghegy (14.)	4132	3730	-402,00	-9,73
Öreghegy (15.)	4343	3996	-347,00	-7,99
Kőfém (16.)	2596	2376	-220,00	-8,47
Búrtelep (17.)	2089	1907	-182,00	-8,71
Alsóváros (18.)	1485	1351	-134,00	-9,02
Maroshegy (19.)	4378	3822	-556,00	-12,70

Az érvénytelen szavazatok aránya minden választókerületben mindkét fordulóban egy százalék alatt volt, kivéve egyedül a Belvárost, ahol az első fordulóban egy kicsivel több mint egy százalék fölé ment ezen szavazatok aránya.

Szavazóköri részvételi arányok megoszlása

Vastagított számokkal jelöltük azokat a szavazóköröket, ahol a városi átlagnál magasabb volt a részvételi arány:

szavazókör	Első forduló részvételi aránya (%)	Második forduló részvételi aránya (%)
	- városi átlag 73,90% -	- városi átlag 68,31% -
1	48,72	-
2	72,66	-
3	68,29	-
4	74,11	-
5	73,36	-
6	79,04	-
7	77,14	-
8	76,45	-
9	76,86	-
10	73,66	-
11	77,39	-
12	77,23	-
13	72,65	-
14	73,16	-
15	78,45	-
16	74,82	-
17	62,53	-
18	72,55	-
19	72,11	-
20	70,02	-
21	72,80	-
22	71,23	-
23	73,79	-
24	75,84	-
25	73,87	-
26	74,34	-
27	77,45	-
28	73,92	-
29	66,23	-
30	69,60	-
31	73,11	-
32	74,51	-
33	75,66	-
34	68,19	-
35	71,15	-
36	69,85	-
37	69,48	-
38	73,35	-
39	72,04	-
40	75,73	-
41	71,95	-
42	69,41	-

43	74,88	-
44	74,73	-
45	73,28	-
46	70,75	63,96
47	72,82	66,50
48	77,68	68,01
49	75,22	68,46
50	71,26	61,02
51	73,27	65,96
52	76,92	69,57
53	75,53	66,49
54	71,63	65,98
55	74,70	68,55
56	81,18	73,54
57	89,37	83,01
58	78,45	72,36
59	80,39	74,18
60	81,75	77,27
61	79,91	72,02
62	77,07	69,28
63	77,75	71,27
64	77,51	68,96
65	73,86	66,58
66	82,07	73,23
67	76,68	68,82
68	78,29	73,08
69	82,25	76,46
70	82,06	75,53
71	78,90	73,52
72	84,14	78,38
73	78,87	70,08
74	71,69	65,64
75	68,56	66,87
76	70,79	61,82
77	78,60	75,42
78	72,34	64,58
79	77,43	73,24
80	78,86	74,43
81	70,97	60,62
82	66,41	62,56
83	81,42	71,98
84	60,19	55,59
85	74,78	68,81
86	66,10	57,04
87	72,36	63,08
88	75,19	67,55
89	67,59	54,31
90	71,14	62,01
91	57,42	51,70